

Zij richtte den loop van de revolver op den onthutsten officier (Blz. 713).

Ik was echter niet tevreden met mijn benijdenswaardig lot, dat mij eene schitterende toekomst voorspelde, want na een vijftal jaar noesten arbeid zou ik rentenier kunnen worden.

Mijn voorvader kwam in mij terug, ik behoorde tot het ras der Strazeele's, ik kon niet in mijn stad blijven en er rustig mijn kost verdienen.

Ik moest er weg, daar was niet tegen te vechten. Lang dacht ik er over na en nam opeens het vaste besluit, wellicht ook wel eenigszins door het lezen van vele boeken over avonturen in den vreemde, naar zee te gaan, de wijde wereld rond te varen en te zien of er ergens geen middel bestond om mij er neer te zetten en rijk te worden.

Dit laatste was altijd de hoofdzaak in mijne beschouwingen.

Toen ik er mijn vader over sprak, haalde deze de schouders op en zei:

— Ge zijt gek jongen! Op zee is niets te verdienen, dan dagelijks een pak slaag en, als ge geen honger lijdt, moogt ge uw twee handen kussen. Ge zijt het thuis veel te goed gewoon geweest, Jan, om dit hondenleven aan te vatten. Wie gaat er naar de zee? Deugnieten en verloren kosten, die van geen hout pijlen weten te maken, of thuis zijn buitengestampt geworden. Neen, jongen, daar is voor u geen noot muziek van. Gij blijft hier.

Mijn vader deelde aan mijn moeder mede wat ik gezegd had, en toen begon de vrouw zoo overvloedig te weenen, mij met zoenen te overladen en mij met beide armen tegen zich aan te drukken, als om mij tegen de zee te beschermen, dat ik haar met tranen in de oogen zei dat ik er niet meer aan dacht naar zee te gaan.

Het was niet waar.

Mijn vader vond echter het middel om deze dwaze gedachte uit mijn brein te verdrijven.

Hij bracht mij in gezelschap van een weesjongen, die niemand op de wereld bezat en die als matroos zijn brood moest verdienen.

Ik heb nu eenmaal dit baantje gekozen, zoo vertelde hij mij, en kan niet meer terug.

Ik had beter gedaan een stiel te leeren, maar een leerjongen verdient niet genoeg om te leven en ik was gansch alleen om voor mijn bestaan te zorgen. Wie zijn vader en zijn moeder vermoord heeft, is nog te goed om op een schip te werken als bootsjongen of matroos, geloof mij.

Bij het geringste vergrijp wordt ge afgeranseld dat ge nog pijn voelt als eene andere rammeling reeds op u afkomt!

Zie, vriend, dit vraagt ge niet, maar daar wordt ge behandeld als een schachtezel, die zich koest houdt om niet te moeten werken.

Slapen moet ge in een echt verkenshok en het voedsel is wel het slechtste dat een mensch kan worden gegeven. Zeebeschuiten waar de maaien uitkruipen.

Is de reis niet binnen den bepaalden tijd afgeloopen, dan wordt ge op rantsoen gesteld, en het is met een hongerige maag en met stikkenden dorst, want zoet water bekomt ge karig, niettegenstaande dat ge een harden arbeid moet verrichten.

Is de zee hol, dan moet ge soms vier en twintig uur, zonder verpoozen, mist in en mist uit, om te pompen en aldus al uwe krachten inspannen, om er bij neer te vallen.

En nooit krijgt ge een zacht woord, een aanmoediging, immer barsch toesnauwen, met getier en gevloek. En hij besloot:

— Blijf thuis, waar ge zoo gelukkig zijt, alles bekomen kunt wat uw hart verlangt en voor de toekomst niet moet vreezen... Loop niet van de klaveren naar de biezen.

Ik moest den jongen gelooven en stelde de gedachte aan de zee uit mijn hoofd.

Maar de trek om vreemd land te zien bleef er toch in, ik kon het niet bevechten en ik werkte om veel geld te verdienen, om als ik er genoeg zou hebben, eene reis rond de wereld te doen.

Op mijn eigen kosten zou het dan wel in betere voorwaarden zijn, en zou de ranseling en de honger wel zeker niet van de partij wezen.

En ik werkte met noesten ijver, om maar geld te kunnen besparen met het beoogde doel.

Zoo werd ik een dikke zestien jaar en had al een goed spaarpotje weten te vullen.

Stilaan zou ik een welstellend man zijn geworden, de zaken meesterlijk hebben uitgebreid en wellicht aan mijn rondreis niet meer hebben gedacht.

Maar de mensch wikt en de hemel beschikt, zegt het spreekwoord.

Een schoone jonge vrouw zou al mijn plannen in duigen werpen.

Op dit oogenblik kwam er eene schoone vrouw uit de tweede spelonk.

Toen de Roos van Mexico daar was binnengetreden, had ze zich gansch gekleed op het bed geworpen en de oogen wijd open naar het welfsel gericht, liggen denken over haar toestand.

— Nooit, zoo meende ze, heeft een vrouw van mijn gehalte met een sterken wil begaafd en die nooit voor iets is achteruitgegaan, zich op zulk een kinderachtige wijze laten beetnemen.

Ik had genegenheid opgevat voor dien onbeduidenden jongen, gekomen van over de zee de hemel weet waaruit, en die door zijn bleek gelaat, door zijn sprekende blikken, door al wat een nufje van zestien jaar weet te verleiden, mij voor hem had ingenomen.

Het is al te gek om er langer bij stil te blijven! In den laatsten tijd heb ik veel domme streken uitgehaald!

Waarom heb ik de gansche bende keizersgezinden niet doen bij den kraag vatten en doodschieten?

Ik moest het plezier hebben de benden voor den gek te houden, don Diego te bespotten en nu zit ik in zijn handen.

Waarom heb ik den kerel er te Mexico niet voor goed doen achterdraaien?

Toch niet uit sympathie! Wellicht omdat ik mij zoo stout waande, dat ik het overbodig achtte hem te doen vastzetten.

Maar, gedane zaken hebben geen keer, en de eenige vraag is nu! Hoe geraak ik hier los?

Wat zouden die heeren daarbinnen aan 't gereedmaken zijn?

Zij sprong van het bed af en ging naar den

uitgang der spelonk, het oor gespitst, om te hooren wat er in het ander vertrek werd gezegd.

Zoo vernam zij, wel met stukken en brokken, maar waarmee haar vlugge geest toch spoedig een geheel kon maken, hoe don Diego en Carabita naar Mexico zouden rijden en wat zij er gingen uitrichten.

Zij hoorde ook dat de twee mannen dadelijk gingen vertrekken.

Zij ging terug naar het bed om er over den toestand na te denken, met rustigen geest en kalme zenuwen.

Zij overwoog alle mogelijke kansen en besloot:

— De eenige is mijn jongen vriend er toe brengen mij te laten heengaan. Gelukt dit niet, dan moet ik maar geduldig wachten op de dingen die komen zullen. Mij dooden ze toch niet. Dit zullen ze niet durven te doen! Laat ons maar zonder uitstel op den vijand losstormen. Neen niet losstormen, maar er zachtjes en zoetjes naartoe kruipen. En zij verscheen in de grot waar de Indiaan op de wacht stond voor den ingang die naar de trap leidde. Zij naderde Jan en Kobe.

— Ik zou don Diego wenschen te spreken, zei ze met hare welluidende stem, welke zij zoo lief mogelijk liet klinken.

— Hij is niet hier.

— Zal hij lang wegblijven?

— Toch wel een paar dagen.

— Het is spijtig, want ik zou hem willen vragen mij in vrijheid te stellen, tegen de voorwaarden die hij zal opleggen.

— Deze voorwaarden zijn reeds vastgesteld. Hij wil u uitleveren in ruil voor den keizer.

— Dat zal niemand toestaan. Men zal mij nog liever aan mijn lot overlaten.

In vrijheid zou ik voor de verlossing van den keizer veel kunnen doen.

Indien men mij naar het klooster liet gaan, kan ik hem dadelijk de vlucht laten nemen.

Als ik op mijn eerewoord beloofde dit te doen, zou don Diego mij dan laten gaan?

— Ik geloof het niet.

— En gij?

— Wat bedoelt ge?

— Zoudt gij mij hier niet laten heengaan, als ik u zweer den keizer te zullen redden?

— Ik heb hier niets te beslissen!

— Zie eens, als don Diego terugkwam zou hij den vorst hier vinden. En hoe zou deze laatste u weten te beloonen.

— Ik mag dat niet doen. Zei Jan van 't Schelleken, en als ik het wilde doen zou de Indiaan, die bevelen van don Diego heeft ontvangen u niet doorlaten.

Mijn vriend Kobe eveneens.

Beiden zouden op u schieten, als ge de vlucht zoudt willen nemen.

— Gij zoudt het mij ook trachten te beletten, instede mij te helpen.

Een oogenblik aarzelde Jan te antwoorden, maar dan zei hij met vaste stem:

— Ja, dat zou ik.

— Ik had op u al mijn hoop gesteld. Gij weet hoe lief ik u heb. Ik besef nu dat ge van mij niet houdt en er geen uitkomst voor mij meer is. Er blijft mij niets over dan een einde aan mijn leven te stellen. Ik zal u niet meer weerzien... Vaarwel.

En langzaam ging zij terug naar de tweede spelonk.

— Wat heeft ze daar verteld? vroeg Kobe.

— Zij wil dat ik haar laat vluchten.

— Anders niet?

— En omdat ik geweigerd heb dit te doen, gaat zij een einde aan haar leven stellen.

— Geloof haar niet, Jan... Zij die dit zeggen, doen het niet. Gaat maar eens binnen, toon dat ge een man zijt en steek haar met haar kop in..., ja, ik weet niet in wat... Wrijf er haar maar eens mee tegen de rotsen... Dan zal dat bij haar wel overgaan.

— Ik zal dat maar liever niet doen, Kobe. Ik zou het niet willen dat ze zelfmoord moest plegen.

— Dat geloof ik, ik zou het ook niet wenschen, en zij is niet eens mijn lief!

— Kobe, Kobe, ge vervelt onzin! Wat denkt ge dat don Diego wel zou zeggen, als hij in de hoofdstad gelukt in zijn onderhandelingen en hier een lijk zou vinden?

Deze duivelsche vrouw is tot alles in staat.

— Ja, Jan, zoolang ze leeft. Ik zal eens gaan zien wat ze aanvangt. Hij ging naar den ingang der tweede grot en stak het hoofd naar binnen.

Onmiddellijk trok hij het terug en lachend sprak hij tot zijn vriend:

— Zij ligt te bed... Zij heeft mij met gloeiende oogen bezien en mij iets toegeroepen, dat ik niet begrepen heb. Zoolang ze dat doet is ze niet dood, he Jan?

Binnen een kwartiertje zal ik nog eens gaan kijken. Vertel nu maar gerust voort, er zal geen ongeluk gebeuren.

— Gij zijt er gerust in, Kobe.

— Ik heb ondervinding, Jan. Panpeloena had ook van die grillen, en ik wed dat ze nog leeft! Zeg nu eens wat die schoone jonge vrouw kwam doen.

Jan van 't Schelleke, vervolgde zijn verhaal.

— Het was op de foor dat ik haar ontmoette. Aan de Werf en op de Burgtplein stonden de kramen waar ge smoutebollen en wafels kondet eten,en waar winkels opgericht waren, die van alles verkochten. Er stonden ook groote tenten, paardjesmolens en schietbarakken, waar ge papieren bloemen, sigaren van het merk « El Stinkados del Puantes » en nootjes kondt verdienen. Er was ook een theater dat groote concurrentie deed aan de mannen van den Vischberg, die het heel jaar door groote vertooningen geven van de schoonste stukken die er in de comedie worden gespeeld. Maar dat is voor u kremerslatijn, want te Loenhout hebt ge nooit zooiets te zien gekregen.

In die barak werd van alles vertoond. Zoodat ge er een ganschen namiddag of een heelen avond voor uw geld mocht blijven kijken.

Er was onder andere een goochelaar, een escamoteur,ik zal maar zeggen een tooverenaar, anders begrijpt gij er toch niets van; Kobe, die zeker met den duivel omging, anders zou hij niet kunnen doen hebben wat hij ons liet zien.

Uit een hooge mand haalde hij vier duiven, een paar konijnen, twee pistolen die hij afschoot, een half dozijn flesschen wijn en een levenden aap.

Hij nam een stuk papier, stak er het vuur aan en tooverde er een ontelbaar aantal gekleurde linten uit, veel meters lang, en daarna een groot gedeelte vlaggen van alle landen.

Maar het beste was toch toen hij aan de toeschouwers verzocht hem twee trouwringen te bezorgen, die hij in een ijzeren kom plat stootte, met zoo'n ding dat de apothekers gebruiken om den deeg van pillen te kneden, dan wierp hij den inhoud, de aan stukken geslagen ringen, in een pot met kokend water, dat hij op een tafel liet verdampen en waaruit dan op zijn bevel twee witte duiven opvlogen, die om den nek aan een rood lintje de twee ringen droegen, gaaf en ongeschonden.

Dat hadt ge moeten zien, jongen.

Ik heb den man leeren kennen, die, als hij zijn zwart plunje had uitgetrokken en zijn tooverstel had weggeborgen, de eenvoudigste kerel was dien ge maar kunt uitdenken, slordig gekleed en die zelden een woord sprak. Ik geloof dat hij in den dag, op de vertooningen, al uitspeekte wat hij zeggen kon, en daarna weer voorraad van woorden opdeed voor 's anderdaags, en die in den alkohol bewaarde, want na de avondvertooning dronk hij zich een stuk in den kraag, dat ze hem meer dan eens naar zijn logement moesten dragen.

Er was daar ook een paljas, een jongen van Gent, zooals ik er nooit geen meer heb gezien, die alle dagen nieuwe poetsen en grappen wist uit te denken en de menschen buiten en binnen de foortent wist te vermaken, dat ze hun buik moesten vasthouden van 't lachen.

Er werd nog gedanst, door de twee dochters van den directeur, er werden levende beelden vertoond, door mannen die gebronsd waren van kop tot teen, en om 't eindigen een comediespel gespeeld, beter gezegd een gebarenspel, met kleederen en schermen zoo schoon gekleurd, dat ge soms bij het bengaalsch vuur, uw oogen moest sluiten, zoo glinsterde en schitterde dat alles.

Er was ook een jong meisje, dat aan een trapèze werkte. Hebt ge dat al gezien, Kobe?

— Ik weet niet wat het is, Jan.

— Een ronde stok die aan twee koorden hangt, en die in de lucht zweeft. Aan den stok voerde het meisje allerlei toeren uit op gevaar af te vallen en den nek te breken.

Ik heb nooit een schooner jonge vrouw gezien.

De eerste vertooning die in de tent gegeven werd, bij de opening der foor, woonde ik met eenige vrienden bij en daar zag ik Elvier voor de eerste maal.

Ik kon haar van dien stond af niet meer vergeten.

Des nachts droomde ik van haar en in den dag woonde ik de namiddagvoorstelling bij, om 's avonds de tweede vertooning te gaan zien en 's nachts het beeld van het meisje te aanschouwen.

Ik voelde mij diep ongelukkig, want ik vond geen middel, hoe ik er ook over nadacht, om haar te naderen en het woord tot haar te richten.

Ik werd door het toeval geholpen.

Een namiddag, na de vertooning, trad ik een kraam binnen, om er eene portie smoutebollen te eten, want de liefde had gelukkiglijk mijn eetlust niet afgesneden. Toen ik pas in een der hokjes gezeten was, waar een paar banken tegen de houten wanden en een tafel de gansche bemeubeling uitmaakten, kwam er een juffer over mij plaats nemen en bestelde dezelfde lekkernij als ik voor mij had staan.

De smoutebollen zouden ons bij malkander brengen, dit stond geschreven.

Het bloed drong naar mijn hoofd, toen ik in haar de schoone trapèzewerkster van den troep herkende, om dan weer naar mijne beenen te zakken zoodat ik beurtelings rood en wit werd en een der bollen tegen mijn neus duwde in plaats van in mijn mond.

Ik hield mijne blikken op haar mooi gelaat gericht, zoolang ze de oogen niet opsloeg, maar keek ze mij aan, dan sloeg ik de mijne neer.

Zou ik haar durven toe te spreken?

Dit vroeg ik mij gedurig af, zoolang tot ze gedaan had met eten en haar gelag betaalde.

Zij stond op.

Wellicht zou ik haar nooit meer ontmoeten!

Toen werd de voorvader, toen werd de Jan zonder Vrees in mij wakker, en de oude Jan van 't Schelleken kreeg de bovenhand op den bloodaard die daar zat.

— Mejuffer, zei ik, met nog wat bevende stem, maar toch duidelijk, mag ik u een portie smoutebollen aanbieden?

Zoo had ik dat hooren zeggen in de comedie, want op mijn manier zou ik gevraagd hebben!

— Eet ge er eentje mêe?

Zij keek mij aan met vranke blikken, en antwoordde na eene korte aarzeling:

— Ik ken u niet, Mijnheer.

— Ik u wel.

— Hoedat?

Wel, ik woon alle dagen tweemaal de vertooning bij, alleen om u te zien.

Zij begon te lachen.

— Om mij te zien!

— Ja, Mejuffer, al de rest boezemt mij geen belang in.

Zij ging terug zitten, ik riep den diender en bestelde nog twee porties smoutebollen.

En ik zei niets meer. Al wat ik op dit oogenblik kon vinden, was gezegd geworden.

Zij scheen ook niet veel meer te weten.

Wij beten ieder in een smoutebol.

— Er is weinig suiker op, deed ik opmerken.

— Ja, sprak ze, wat meer suiker zou geen kwaad doen.

En er heerschte weer een pijnlijke stilte, zooals ze in de boeken zeggen.

Zij werd door haar verbroken.

— Woont gij in de stad? vroeg ze.

— Ja, mejuffer, hier niet ver vandaan. Op het Schelleken. Men noemt mij Jan van 't Schelleken, maar ik heet eigenlijk Jan Koperenbosch.

— Woont gij ook in de stad?

Zij lachte weer, en dan kwamen er twee kuiltjes in haar wangen, die haar gelaat nog mooier maakten.

— Ja, zei ze, thans woon ik te Antwerpen, in een foorwagen. Ik ben te Londen geboren, maar mijne ouders waren Vlamingen, van de kanten van Ingelmunster. Ik heet Elvira Peraert.

Wij verlieten de barak en wandelden samen al pratend langs de foor, en hoe dikwijls wij samen op den paardjesmolen reden, wat ik al voor haar kocht, dat kan ik niet meer zeggen.

Tot afscheid, want ze moest zich gaan gereedmaken voor de avondvoorstelling, dronken wij eene flesch Diestersch en zij beloofde mij 's anderdaags weer naar de smoutebollen te komen.

Ik was overgelukkig en deed 's morgens een goede greep in mijn spaarpot.

Zij scheen van mij te houden en een paar dagen later, in hetzelfde hokje van het kraam waar wij samen onze eerste smoutebollen hadden gegeten, vertelde zij mij haar levensgeschiedenis.

— Mijne ouders, zoo verhaalde zij...

— Ik zal nog eens eerst gaan zien wat de schoone dame in het hokje hiernaast uitzet, sprak de Rooie. Hij stak het hoofd nog eens naar binnen in de tweede spelonk, maar trok het nog eerder terug dan de eerste maal.

— Zij heeft mij iets naar den kop geworpen van uit haar bed, sprak Kobe, een bewijs dat ze nog leeft. Vertel nu maar gerust weer verder Jan.

— Ze deelde mij dan mede, Kobe, dat haar ouders welstellende landbouwers waren, die een groote hoeve bezaten in de buurt van Ingelmunster, in West-Vlaanderen, met een groot stuk land, waar twee paarden, verscheidene koeien, verkens en hoenders mede hun rijkdom uitmaakten. Mijn vader die Cyriel heette, werd aldaar geboren, evenals zijn eenige broeder Gustaaf.

Het waren twee flinke jongens, die samen opgroeiden en tusschen wie bijna nooit een krakeel oprees.

Van in hun prilste jeugd werkten ze in de stallen en op het veld en leerden den landbouwerstiel, zoodat het te voorzien was dat ze later eensgezind het bedrijf hunner ouders samen zouden voortzetten. Hun vader stierf in den bloei der jaren en met hunne moeder bleven zij op de hoeve samen werken.

Toen kwam er eene vrouw dit gelukkig le-

ven verstoren. Als het ongeluk niet binnen zit komt het van buiten.

Het was een meisje van Kortrijk, dat de kermis bij haar tante kwam doorbrengen en in eene danstent voor mijn vader en zijn broeder verscheen.

Het noodlot plaatste haar op hun weg.

Mijn vader danste met haar en werd smoorlijk op haar verliefd.

Oom Gustaaf vroeg haar ten dans en bracht haar terug naar haar plaats, tot over de ooren verliefd.

Het duurde geruimen tijd eer de broeders over de schoone maagd spraken want ieder hield zijn geheim voor zich en zonder malkaar iets te zeggen gingen ze naar Kortrijk het meisje opzoeken. Zij verkoos Cyriel, maar zei het niet, noch aan dezen laatste, noch aan Gustaaf.

De twee broeders leefden nu afgetrokken, zonder malkaar nog het woord toe te sturen, en, moest het voor het werk gebeuren, dan snauwden ze elkaar de korte volzinnen barsch toe. Eens dat mijn vader weer naar Kortrijk was geweest, om den middag in de herberg van de ouders van het meisje door te brengen, trof hij op de baan zijn broeder aan, die hem scheen af te wachten.

— Naar Kortrijk geweest? vroeg Gustaaf.

— Ja.

— Weer bij Elvier gezeten?

— Gaat u dit aan?

— Zeker, want ik heb haar gevraagd met mij te verkeeren en zij heeft niet neen gezegd.

Cyriel begon te lachen.

Ik heb haar dit ook gevraagd, en mij heeft zij zouden aarzelen « ja » gezegd.

— Gij liegt!

— Als ge mij niet gelooft, keer met mij terug naar de stad en wij zullen het haar samen gaan vragen.

— Ja, want er moet een einde aan dien vervelenden toestand komen.

Zij gingen zonder malkaar nog een woord toe te spreken en traden de herberg binnen.

Het was in de keuken, tegenover de moeder van het meisje, dat mijn vader haar de vraag stelde:

— Elvier, met wien van ons beiden wilt gij verkeeren? Of, duidelijker gezegd: Wie van ons zal uw echtgenoot worden?

— Ik heb het u al gezegd, Cyriel. Ik heb veel genegenheid voor Gustaaf, dien ik als een broeder zal weten te waardeeren, maar ik verlang met u in het huwelijk te treden. Moeder weet het. Zij heeft er vrede mee.

Geen spier vertrok op het gelaat van Gustaaf hij sprak geen woord.

Er werd een pint op het huwelijk gedronken en de twee broeders gingen samen huiswaarts.

Na een eindweegs in stilte te hebben afgelegd nam Gustaaf het woord:

— Cyriel, ik kan zonder Elvier niet leven. Indien gij er niet geweest waart zou zij mij als man hebben verkozen.

— Dat is mogelijk.

— Neen, dat is zoo. Gij hebt gehoord dat ze veel genegenheid voor mij over heeft.

— Als voor een broeder.

— Ja, maar dat is mij niet voldoende. Maar al die woorden zijn er niet noodig. Ik zal het u maar kortweg zeggen.

Een van ons is er te veel! Een van ons moet verdwijnen.

— Gij wilt mij toch niet vermoorden? vroeg mijn vader lachend.

— Cyriel, spot niet, want hetgeen ik daar heb gezegd, is gemeend. Een van ons dient te verdwijnen.

— Wat wilt ge dan doen?

— Vechten! In een eerlijk gevecht uitmaken wie met Elvier zal trouwen.

— Vechten? Wij?...

— Ja, op leven en dood.

— Maar ge zijt gek, Gustaaf. Ik houd zeer veel van u.

— Ik van u ook, maar meer, veel meer van Elvier.

— Maar als een van ons den andere doodt, dan gaat hij naar de gevangenis als broedermoordenaar. Kom, laat ons naar huis gaan, en als ge morgen kalmer zijt geworden, zullen wij eens over dit alles praten.

Gustaaf antwoordde niet meer en zij stapten met gezwinden pas, zonder nog een enkel woord te uiten, naar de hoeve hunner moeder.

Wat was er dien nacht in het brein van den afgewezen jongen omgegaan?

Niemand zal het ooit weten.

In den vroegen morgen had hij de hoeve verlaten, zonder iets van zijn voornemen te kennen te geven en keerde er niet meer terug.

Des anderdaags vernam mijn vader uit den mond van Elvier dat zijn broer daar geweest was, haar had meegedeeld dat hij naar Frankrijk trok en zij hem nooit meer zou wederzien.

Maanden verliepen zonder dat men nog iets van Gustaaf vernam, mijn vader huwde het meisje en het jonge paar kwam bij zijn

moeder inwonen. Er werd dikwerf over Gustaaf gesproken, want mijn grootmoeder kon hare smart over het heengaan van haar jongsten zoon niet verbergen en mijne ouders hadden nog immer veel genegenheid voor hem over. Buiten dit leefden zij zeer gelukkig en trachten in een overpoosden arbeid vergetelheid te vinden.

Rond dien tijd werd den kant van West-Vlaanderen door een rooverbende bezocht, echte nazaten van den geduchten Bakeland, die niet alleen de menschen op den openbaren weg aanranden en uitplunderden, maar des nachts in de hoeven drongen, zelfs in de kasteelen, en er, na moord en roof, alles in brand staken.

Overal in de buurt ontvingen de boeren .. het bezoek van de bende en ons huis werd als bij mirakel gespaard.

Eenige maanden later stierf mijn grootmoeder. Het was van verdriet over het verdwijnen van den zoon dien zij zoo lief had als Cyriel.

Zij was slechts eenige weken overleden, wanneer des nachts de mannen der bende in het huis van mijne ouders drongen en mijn vader doodden. Hij werd door een pistoolschot in volle borst getroffen, op het oogenblik dat hij de trap van het opkamertje afsnelde om zijn erf te verdedigen, het geweer in de vuist.

Met dolksteken werd hij verder afgemaakt. Mijn moeder werd niet het minste leed gedaan, maar men joeg haar buiten.

Van uit eene naburige hoeve, waar zij gevlucht was, waar niemand iets tegen de roovers durfde te ondernemen, kon zij hare bezittingen in de vlammen zien opgaan, terwijl al wat waarde had, al de meubels en het vee op wagens werd medegenomen.

Zij bezat niets meer dan den grond, die weinig waarde had en was niet in staat de hoeve te laten heropbouwen. Zonder bestaanmiddelen vertrok zij naar Londen op raad van hare zuster, die er al lang met een Engelschman gehuwd was en er goed haar brood verdiende in een kosthuis, dat ze aan de haven openhielden en waar mijne moeder haar kon helpen.

Eenige maanden verliepen en stilaan begon de vrouw haar wee niet te vergeten, maar zachter te dragen, toen een man in de herberg kwam en vroeg of Elvier er woonde.

Hij verlangde haar te zien en te spreken.

Toen zij voor hem stond herkende zij dadelijk in hem haar schoonbroeder Gustaaf.

Hij was nog de flinke man van vroeger, maar zijn gelaat was fel veranderd.

Sierlijk was hij gekleed, zoodat men het hem kon aanzien, dat hij geen geld te kort had.

— Het heeft moeite gekost om u te vinden, zei hij, maar ge ziet dat ik er toch in gelukt ben. Ik weet al wat er met u en Cyriel gebeurd is en kwam hier om u te vragen met mij te trouwen.

Ik heb hard gewerkt, ik heb veel geld verdiend en bezit in Frankrijk, op de Belgische grens, langs de kanten van Meenen een groote boerderij, waar gij de meesteres zult wezen.

Mijne moeder was bij hare zuster niet slecht, maar ze was er toch maar een meid, en ze koesterde afkeer voor den man van haar zuster, die zich dikwerf bedronk, dan de beest speelde en zijn vrouw rammelde.

Zij nam na eenig aarzelen het aanbod van Gustaaf aan, vertrok met hem naar Frankrijk, en trad daar met hem in den echt.

Mijn tweede vader hield veel van mij.

Ja, het is waar, ik heb u vergeten te zeggen dat ik in het kosthuis mijner tante het levenslicht zag.

Een paar jaar leefden we daar zonder zorg, want de hoeve en de uitgestrekte omliggende gronden gaven ons een ruim bestaan.

Alleen gebeurde het nog al eens dat Gustaaf des nachts uitbleef, dronken terugkeerde, maar hij was dan nog beter gezind, zachter in zijn doen dan anders, bracht schoone geschenken voor mij en mijne moeder mede en niemand had er eigenlijk letsel bij.

Toen gebeurde er iets verschrikkelijks.

Een morgen, ik zal het nooit vergeten, alhoewel ik nog bitter jong was, kwamen de gendarmen mijn vader halen en voerden hem geketend en gebonden weg. Het meest werd ik, getroffen door het huilen mijner moeder, die vernam dat mijn vader beticht werd deel uit te maken van de bende, die reeds jaren de streek teisterde.

Het was de waarheid.

En wij vernamen ook dat zijn makkers, het is niet bewezen geworden dat hij er bij was geweest, onze hoeve hadden geplunderd en in brand gestoken en mijn vader hadden gedood.

Was hij een broedermoorder?

Hadden haat en liefde hem ertoe gedreven zijnen broeder te doen dooden, om op deze wijze met de weduwe te kunnen trouwen?

Het is te vreeselijk, te monsterachtig om het te gelooven, en toch zou het kunnen waar zijn.

Niemand zal het ooit weten, want voor het gerecht is de zaak van het plunderen en het in brand steken der hoeve van mijne voorouders niet behandeld geworden, omdat het niet is kunnen bewezen worden dat de bende, die werd aangehouden, daar de hand in het spel had gehad.

Het is dan maar best ook te gelooven dat mijn oom en stiefvader aan dit duivelsch misdrijf geen schand heeft moeten beleven, als hij door het mes van den beul onthoofd is geworden.

Al wat wij bezaten werd aangeslagen en verbeurd verklaard, zoodat mijn moeder opnieuw zonder bestaanmiddelen was en voor een kind te zorgen had.

Zij deed een nieuw beroep op haar zuster te Londen, de eenige bloedverwante die haar nog restte en vertrok terug naar de hoofdstad van Engeland.

Al te wreede slagen hadden haar getroffen, zij verkwijnde zichtbaar, leed aanhoudend aan onverdragelijke hoofdpijn en het zal wellicht in een vlaag van heete koorts, in een aanval van waanzin geweest zijn, dat zij in het water sprong en verdronk.

Had zij een oogenblik aan hare dochter kunnen denken, die zij onuitputtelijke liefde toedroeg, zij zou geen zelfmoord gepleegd hebben.

Nu begon mijn lijdensweg, want mijne tante hield niet van kinderen en deed mij, alhoewel ik nog te jong was om een slafelijken arbeid te verrichten, van den vroegen morgen tot den laten avond werken, en het vuilste en zwaarste dat er in het kosthuis te verrichten was werd mij opgedragen.

Ik was gekleed met lompen, sliep in een hok onder de trap, kreeg weinig en slecht eten, afval van de tafel der kostgangers en bij het geringste vergrijp stampen en klappen om de ooren.

Als mijn oom dronken was, en zooals ik het u reeds zegde, was hij het meer dan eens per dag, werkte hij zijn dronkemanswoede op mij uit en werd ik mishandeld.

Ik heb er meer dan eens aan gedacht het voorbeeld mijner moeder te volgen en in het water eene zoete rust te zoeken.

Maar ik was jong en hoop op beterschap deed mij aan het leven houden, hoe ellendig ik dan ook behandeld werd.

Ik had geen ongelijk gehad niet te wanhopen, want beter dagen zouden weldra voor mij aanbreken.

In de buurt was er een meisje dat misschien een paar jaar ouder kon wezen dan ik, en dat zoo mager en zoo bleek was als ik en ook in een pak lompen gehuld op straat kwam. 's avonds, als de dagtaak geeindigd was, en ik dan ook een paar stonden van de open lucht, die dan ook al bedorven was, mocht genieten.

Wij zagen malkaar en waren spoedig vriendinnen, want niets brengt de menschen zoo nader bij elkaar dan de miserie.

Zij was ook eene wees, die door een verre bloedverwant was ingenomen geworden en daar elke bete broods zuur moest verdienen door een arbeid zonder einde schier, die 's morgens om vijf uur begon en 's avonds om acht, negen uur gestaakt werd.

Zij ook kreeg bijna geen eten en sliep in een vochtigen kelder.

De eenige gelukkige stonden van ons leven waren deze die wij op den dorpel eener woning samen konden doorbrengen, om al ons wee in elkanders boezem uit te storten en malkaar te troosten.

Het deed ons zoo zalig om het hart de troostwoorden te hooren, die wij elkander toefluisterden.

Een avond zei mijne vriedin, die Jenny heette.

— Liefste Elvier, zoudt ge geen beter leven wenschen, goed gekleed gaan, genoeg voedsel bekomen, in een bed op eene kamer slapen, in een woord, als een kind van brave menschen behandeld worden.

— Zooals ik het had toen mijne moeder nog leefde, sprak ik. Kunt ge mij dat vragen, liefste vriendin?

— Welnu, als ge dan wilt doen wat ik ga doen, zult ge dit weeldeleven terugzien.

Of gij nu meegaat of niet, ik verlaat dezen nacht het huis waar ik reeds zooveel ellende heb moeten dragen.

— Gij gaat wegloopen?

— Ja.

— Waarheen?

Naar de woning van den heer Penbroch, waar mijn nichtje, dat ik gister heb gesproken, reeds een half jaar woont, en als een juffer wordt bejegend.

Gaat gij met mij mede? Het komt er op geen kind of twee aan. Hij is een deftig mensch, die niet alleen goed voor de kinderen zorgt, maar ook eene broodwinning voor hen vindt.

Ik moest mij niet lang bedenken.

— Ik ga met u mede, zei ik.

— Laat ons dan maar dadelijk gaan. Het is wel geen nacht maar het is toch al pikdonker. Hebt gij thuis niets te halen, dat ge kunt mededragen?

— Ik bezit niets.

Hand aan hand liepen wij de straat uit en stapten met gezwinden tred de baan op, naar de woning van den braven man.

Onderweg moesten wij meer dan eens vragen hoe wij in het aangewezen huis geraken konden, want wij kenden Londen niet, maar het was niet zeer ver en wij kwamen op bestemming.

De heer Penbroch was een man die veel geld verdiende want hij richtte menschen en dieren af, die hij verkocht als ze degelijk gedresseerd waren.

Foorreizigers kochten er honden, verkens, vogels, zeehonden en wat weet ik al, die de nieuwste toeren van den dag konden vertoonen, en jongens en meisjes, die tot paljassen, danseressen, beoefenaressen van de gespannen koord en het trapèze, slangenmenschen waren opgeleid geworden en, aan den hospes geen last konden op den hals halen, want ze waren door hun ouders aan den heer Penbroch tegen klinkende munt verkocht of gaan loopen uit een huis waar men hun met genoegen niet zag terugkeeren, zooals dit met ons het geval was.

Wij werden beiden door de vrouw van Penbroch zeer goed behandeld.

Zij bezat een groot magazijn, waarin allerlei kleederen en veel ondergoed voor meisjes te vinden waren en wij in een nieuw plunje werden gestoken.

Nieuw is misschien wat veel gezegd, maar het was zuiver en in alle geval een koningstooi vergeleken bij de vodden die wij hadden afgelegd.

Er werd ons ook een maal voorgezet, zooals ik er sinds het heengaan mijner moeder geen meer had gesmaakt en wij sliepen samen in een groot bed op een zachte matras en met reine lakens, in eene kleine kamer, die uitgaf op een koer die ons licht en lucht gaf.

Wij waren in den hemel!

Des anderendaags werden wij voor den heer Penbroch gebracht, een groote struische kerel, met een glad geschoren gelaat, waarin een paar grijze oogen stonden die als stalen priemen door uw hersenen boorden, als de man u doordringend bezag.

Dit deed hij ook, om u daarna bij de schouders te nemen, u te doen ronddraaien, als een spil, u van den grond op te heffen en langs alle kanten te bekijken, net alsof hij schatting wilde maken van hetgeen gij waard zoudt zijn op de markt. Toen hij mij derwijze had gekeurd, sprak hij met ruwe basstem, maar die toch geen vrees inboezemde, omdat ze ondanks haar vol geluid iets innemends bezat:

— Gewisseld en gedraaid om aan een bar of een trapèze te hangen. Ik zal van u iets maken dat veel geld zal verdienen. Gij zult later papa Penbroch dankbaar wezen.

Ik begreep er niet veel van, maar was hem al dankbaar voor de goede behandeling, die ik in zijn woning ondervond.

Mijn vriendin Jenny, die veel aanleg scheen te hebben om op een koord te dansen en er andere kunsten op te verrichten, werd tot dit werk opgeleid.

Werken moesten wij niet doen, buiten wat lichte hulp verleenen, in de kleedkamer en tevens in de keuken van vrouw Penbroch en dit slechts nu en dan, daar wij op beurt daartoe werden geroepen, en er wel een tiental meisjes in de school van meester Penbroch les ontvingen.

Een uur 's morgens en een uur 's middags werd ik voor de oefeningen bij hem ontboden, en in den beginne was dit niet altijd plezierig want mijne beenen en armen werden soms gerokken en als uit elkaar getrokken, maar dit beterde na eenigen tijd en het was alsdan een echt kinderspel de kunsten aan te leeren.

Ik vorderde snel en de heer Penbroch was ten zeerste over mij tevreden.

— Nog een paar maanden, zei hij en gij kunt de wijde wereld in, zonder te moeten vreezen uw bestaan niet te zullen verdienen.

Een namiddag, dat ik juist gedaan had met mijne oefeningen en met Jenny een wandeling in de buurt deed, schrok ik geweldig en zette het op een loopen, recht naar huis, gevolgd door mijne vriendin, die niet begreep wat er gebeurde.

Ik had mijn pleegvader gezien.

Hij moest ons gevolgd zijn, want kort na onze thuiskomst werd er gescheld en het was mijn oom die vroeg den heer des huizes te spreken.

Jenny en ik, wij lagen met ons oor tegen de deur van de voorkamer, om af te luisteren wat deze deugniet kwam doen.

— Wat verlangt ge? vroeg de heer Penbroch.

— Ik wensch te weten of het hier is dat het meisje Elvier Peraert haar intrek heeft genomen.

— Ja.

— Ik wensch haar mede naar huis te nemen. Ik ben haar oom. Zij is mijn huis ontvlucht.

— En ze heeft groot gelijk gehad.

— Wat bedoelt ge?

— Ik wil zeggen dat ieder meisje dat door een schoelie als gij zijt wordt afgejakkerd en mishandeld, op den loop zou moeten gaan.

— Ze heeft u wellicht allerlei leugens verteld.

— Ik heb daarover inlichtingen ingewonnen en daardoor vernomen dat dit kind de waarheid heeft gesproken.

— Gij kunt al hebben vernomen wat ge wilt maar het gaat u niet aan en ik verlang mijn nicht, die mij door hare moeder werd toevertrouwd, mede naar mijn woning te nemen, en verder voor hare opvoeding te zorgen.

De heer Penbroch lachte luidop.

— Opvoeding! Gij zijt van een goed jaar! Maar wij zullen niet langer hierover onzen tijd verkwisten. Ik antwoord u beslist: Neen.

Dan zal ik een klacht bij de politie neerleggen, te uwen laste, wegens kinderroof.

— Goed, en ik zal in naam van het meisje een klacht tegen u nederleggen bij den rechter wegens uitbuiting der jeugd en kindermishandeling.

Mijn pleegvader werd vuurrood.

— Ik eisch mijn nicht op! riep hij uit.

— En ik, ik geef u twee minuten tijd om mijn woning te verlaten.

Hij stroopte zijn mouwen op, waaruit twee gespierde armen te voorschijn kwamen, die eindigden in twee vuisten, zwaar en groot genoeg om een os neer te mokeren.

— Ik zie daar op de klok, zei de heer Penbroch, wanneer de twee minuten om zijn.

En hij opende de deur der kamer, zoodat wij haastig weg moesten loopen.

Ik geloof niet dat er nog veel gezegd werd, want wij hoorden een korte worsteling, de straatdeur openen en alles weer stil worden.

De heer Penbroch had mijn pleegvader, vrij onzacht naar ik meen, op de straat gezet.

Hij zegde mij geen woord over het voorval en ik heb, van mijn oom nooit meer iets vernomen.

Eenige maanden later werd ik aan den directeur eener foorbarak voorgesteld, die mijne oefeningen aan de trapèze toejuichte en mij dadelijk een verbintenis teekende, die mij kost en inwoon, kleederen en al wat ik verder noodig had bezorgde, en nog wat geld op den koop toe.

Wat hij den heer Penbroch moest betalen weet ik niet.

Ik moest 's anderdaags met den vreemden heer vertrekken en nam met tranen in de oogen afscheid van den heer Penbroch en zijne vrouw, maar wat mij het meest pijnigde was dat ik Jenny moest verlaten.

Zij was nog niet volleerd op hare koord en de directeur die mij in zijn troep opnam had trouwens geene danseres noodig.

Ik heb verleden jaar Jenny nog terruggezien te Rijsel waar ze vertooningen gaf in een schouwburgzaal.

Zij reist van stad tot stad, alleen zonder vaste verbindenis, heeft een grooten naam verworven en wint zeer veel geld.

Zoodra mijn tijd uit is bij het gezelschap waar ik thans werk ga ik Jenny opzoeken en met haar rondreizen.

Sedert ik den heer Penbroch heb verlaten, is de eene dag gelijk geweest aan den anderen, zoodat er niets meer voorgevallen is dat de moeite waard is verteld te worden.

Gij kent nu mijn levensgeschiedenis.

Ik zou, was mijn vader blijven leven, en hadden de roovers ons alles niet ontnomen, een ander bestaan hebben gesleten, maar ik stel mij in mijn lot en ik ben gelukkig.

Op mijne beurt verhaalde ik haar mijn levensloop, die nog al wat eenvoudiger en kalmer geweest was dan de hare.

Ik trok mijne stoute schoenen aan en besloot:

— Wij kennen nu malkaar, wij weten nu wie wij zijn... Gij spruit uit een deftige familie, ik ook... Elvier wilt gij mijn lief worden en later met mij trouwen?

Zij onthaalde mijn voorstel op een scherp gelach, maar ik voelde dat het gemaakt was, dat zij geen lust had om te lachen.

— Beste jongen, zei ze, men zou het u thuis anders leeren! Een meisje van een foorwagen! Stel die dwaze gedachten uit uw hoofd!

Wij hebben samen eenige uren gelukkig doorgebracht. Veder mogen wij het niet drijven.

En toen kon zij zich niet meer bedwingen en begon snikkend te weenen.

— Gij weet er niets van! riep ik uit.

— Toch wel. Het kan niet anders. Overigens breken wij op en misschien zien wij malkaar niet meer weder.

— Ik zal u morgen iets anders kunnen zeggen Elvier. Ik zal vandaag nog met mijn vader spreken.

— Doe dat niet.

— Ik doe het wel. Hij zal rede verstaan. Van mijne moeder ben ik zeker. Al wat deze brave vrouw vergt, is dat ik de stad niet verlate.

Ik moet u niet zeggen hoe ik door den vader, heer Koperenbosch, werd ontvangen, toen ik hem zegde dat ik de vrouw mijner keuze gevonden had.

Hij lachte mij vierkant uit, zei dat ik nog niet droog achter mijn ooren was en ik binnen enkele jaren eens moest terugkomen, om over trouwen te spreken.

— Goed, zei ik. Ik zal dan binnen enkele jaren terugkomen.

— Ik hoor met plezier dat gij reden verstaat.

Hij begreep de bedoeling mijner woorden niet.

Twee dagen later vertrok de foortroep naar Brussel.

Ik had afscheid genomen van Elvier, die veel tranen vergoot, zoodat ik de ondervinding opdeed dat het meisje zeer veel van mij hield.

Ik volgde de foorreizigers naar de hoofdstad.

Mijn gansche spaarpot, en hij hield eene ronde som in, had ik op zak.

Voor mijne ouders had ik op mijn slaapkamer, goed in het zicht, een brief achtergelaten, opgesteld volgens al de gegevens van een goeden liefderoman, en ik mag het u verzekeren, ik had er veel gelezen.

Mijn moeder heeft mij later dat kostelijk schrift teruggegeven en ik heb het altijd bewaard. Jan haalde uit den borstzak van zijn vest een groote lederen brieventasch te voorschijn, met eene koord samengebonden.

De brief kwam van tusschen enkele andere papieren te voorschijn en Jan las hem Kobe voor:

« Lieve moeder, lieve vader,

» Als ik het beeld mijner droomen moest verlaten, dan zou mijn hart ophouden met kloppen want het klopt alleen voor de uitverkoren maagd die de zalige liefde in mijn boezem heeft gestort.

» Het doet mij erg leed u te moeten verlaten, vaarwel te moeten zeggen aan eene liefhebbende moeder, aan een teerhartigen vader, maar het kan niet anders.

» De godin der liefde wijst mij de baan die ik volgen moet.

» Misschien zullen er jaren in de kolk der eeuwigheid verzwinden, eer ik bij u terugkom, maar ik geef u de verzekering dat er geen dag zal voorbijgaan of ik zal aan u denken.

» Het zal voor u een wreed ontwaken zijn, ik weet het, maar stilaan zal de tand des tijds gras over deze wonde laten groeien en door mijne terugkomst te verbeiden, zult ge de smart gemakkelijk dragen.

» Vaarwel, liefste ouders, en tot weerziens, maar met haar als mijne bruid.

» Uwe u liefhebbende zoon, die teekent
met de oogen vol tranen,
Jan ».

« P. S. — Ik zal u nu en dan wel eens laten weten hoe wij het stellen ».

Te Brussel vond ik Elvier weer, die mijne handelwijze streng afkeurde, maar die toch zeer verheugd was dat ze mij terugzag.

— Dat hadt ge niet mogen doen, zegde zij, want ge bezorgt uwe ouders veel verdriet en tot wat zal het leiden: tot ons beider ongeluk.

Zij trachtte mij te bewegen terug naar huis te keeren, maar daar had ik geen ooren voor.

— Als ik naar huis wederkeer, antwoordde ik, dan zal het met u zijn, want zonder u zal Antwerpen mij nooit terugzien.

Eene onverwachte gebeurtenis zou mij toelaten dagelijks een langen tijd bij haar te blijven.

De Gentsche paljas was op een namiddagvertooning niet verschenen en kwam tegen den avond in de barak zoo dronken als een Zwitser.

Hij zou niet in staat zijn de avondvoorstelling mede te maken en werd dan ook door den directeur alles behalve vriendelijk ontvangen.

Het eene woord bracht het andere in, er werd getwist en tenslotte ging de paljas heen, met het bericht dat hij niet meer zou terugkeeren.

De bijzonderste taak van dezen man was op het verhoog buiten de barak zijn poetsen en samenspraken met den bestuurder van het spel ten beste te geven, en het volk naar binnen te lokken.

En zelfs eene vertooning zonder dezen artist was niet in den smaak van het publiek.

Als Elvier mij dat mededeelde, kwam het dadelijk in mijn geest op den paljas te vervangen. Ik had hem reeds dikwijls genoeg binnen en buiten de foortent aan den gang gezien, om hem te kunnen nabootsen, en er zat iets in mij, dat een schalk van mij maakte op het Schelleken. Waarom zou ik dat niet kunnen zijn bij den foortroep.

— Kan ik niet in zijne plaats optreden? vroeg ik haar.

— Gij! Zoudt gij dat kunnen?

— En waarom niet? Op zijn Gentsch zal het niet gaan, maar ik zal het op z'n Antwerpsch aflappen.

— Ge zoudt onzen directeur redden, en hij verdient het, want hij is een doorbraaf man, die ons goed betaalt en ons niet afjakkert, zooals er velen zijn.

— Breng mij maar eens bij hem.

De man vroeg niet beter dan mij in het plunje van een paljas te steken, maar aarzelde toch mijn aanbod aan te nemen, daar hij er van overtuigd was dat ik dit moeilijk spel, want in zijn oogen was het meesterwerk, niet zou kunnen afgeven.

Maar, als proef wilde hij het toch wel wagen, vooral toen ik hem had gezegd dat ik al de vragen en antwoorden van mijn Gentschen voorganger van buiten kende.

Des avonds ving het stoute bedrijf aan en ik wist het zoo goed te doen, andere geestige antwoorden te vinden, dat het publiek nog meer lachte en mij nog meer toejuichte dan den weggeloopen paljas.

Het was vollen bak en op de voorstelling oogstte ik nog meer bijval dan de Gentenaar had kunnen droomen er te behalen.

Onze directeur was in den hoogsten hemel, drukte mij de handen en nam mij in zijn troep op, met hetzelfde loon als de man, die s'anderdaags terugkwam om zijn dienst te hernemen, maar weggejaagd werd.

Zie, Kobe, ik zou wel een halven dag van mijn leven willen geven, hadt ge me daar zien staan.

Ge zoudt gezworen hebben dat ik voor het werk van paljas in de wieg gelegd was.

Wel een bewijs dat ik aanleg had advokaat te worden en het spijtig was dat men mij niet naar de hoogeschool had gestuurd.

Ik vond vermaak in mijn nieuw ambacht, en wel bijzonderlijk omdat het mij toeliet Elvier niet meer te verlaten.

Na lang aandringen had ik van haar de belofte bekomen dat zij, zoodra hare verbintenis ten einde zou zijn, met mij naar Antwerpen zou vertrekken, om naar mijn ouders te gaan.

Eerder weggaan wilde zij niet, omdat zij den braven directeur geen leed wilde berokkenen, en omdat hij met haar een zijner bijzonderste nummers zou verliezen.

Zoo reden wij van de eene foor naar de andere, van jaarmarkt naar jaarmarkt, door een groot gedeelte van ons land en den noordkant van Frankrijk.

Ik bemerkte van dag tot dag dat Elvier droever gezind werd, dat hare gedachten dikwerf elders waren dan bij mij, maar kon maar niet te weten komen wat haar hinderde.

Wij bevonden ons in eene stad van het Walenland, als haar verbintenis afgeloopen was en des anderdaags moesten wij naar de Scheldestad vertrekken.

De directeur beloofde ons dubbel loon als wij blijven wilden, maar ondanks zijn smeeken hem niet te ruinceren, bleven wij bij ons besluit hem te verlaten.

Dien avond was Elvier bijzonder droefgeestig, weende verschillende malen en zei aanhoudend dat zij mij lief had.

Ik heb haar niet meer gezien.

Ze daagde 's morgens niet op.

Al wat ik kon vernemen was dat zij zeer vroeg met den trein, die naar Frankrijk stoomde vertrokken was.

Ik stond daar alleen, verlaten.

Terug naar Antwerpen vertrekken, dat was al wat er opzat, want ik wist niet naar welk oord Elvier gereisd was.

Ge ziet van hier dat ik door mijne ouders met open armen werd ontvangen en het vette kalf geslacht werd bij de terugkomst van den verloren zoon.

— Hield ge op het Schelleken ook vee, Jan?

— Zeg eens, Kobe, houd uw moeders kinderen voor den aap! Maar het is waar, ge kent de geschiedenis van den verloren zoon niet.

Ik wil beduiden dat het feest in huis was; dat er werd gegeten en gedronken dat ze 't in de buurt konden ruiken.

Het meisje had wellicht gedacht dat ik naar Antwerpen zou vertrekken, als zij weg was, en als ik twee dagen thuis was, kreeg ik een brief van haar. Zelf heeft ze hem niet geschreven, want dat kon de sukkel niet, maar zij zal hem toch wel ingegeven hebben.

Ik heb hem ook bewaard.

En hij haalde uit de brieventasch het beboelde schrijven dat hij aan Kobe voorlas:

« Beste vriend,

» Ik heb u verlaten omdat het niet anders kon. Ik kan uwe vrouw niet worden, dat zie ik maar al te wel in.

» Langs een anderen kant is het mij niet

mogelijk mijn loopbaan als acrobate niet voort te zetten. Ik ben er zoodanig aan gewoon geraakt, dat ik niet anders zou kunnen.

» Aan mijn vriendin Jenny heb ik beloofd met haar de wereld rond te reizen, van den eenen schouwburg naar den anderen.

» Ik ben thans bij haar te Parijs en zal over een paar dagen naar Amerika vertrekken.

» Vergeet mij, het is beter zoo.

» Later zult gij mij hiervoor uiterst dankbaar zijn. Leef gelukkig, Jan, en tracht eene vrouw te vinden die u zoo lief heeft als ik u lief heb, maar van uwen stand is.

» Ik groet u als een vriendin.

Elvier ».

Tranen ontsprongen aan Jan's oogen als hij de lezing van den brief geëindigd had.

— Ik heb u gezegd, Kobe, dat ik naar Mexico was gegaan, omdat ik er was ingelot en soldaat moest worden, en een soldaat eigenlijk gemaakt is om te vechten, maar het is ook wel wat geweest voor Elvier.

— Dacht gij haar in Mexico te vinden, Jan?

— Neen, Loenhoutsch halfhout, dat dacht ik niet, maar ik wilde haar vergeten en ik vond dat vechten daar een goed middel toe was.

En, zooals ik het u heb gezegd, ik wilde rijk worden, veel goud bezitten, als mijn voorvader. Waarom? Ik durf het u bijna niet te zeggen. Om heel de wereld door te trekken en te trachten Elvier weder te vinden.

Hewel, Kobe, hoe vindt ge mijn geschiedenis?

— Ik heb wel medelijden, Jan, omdat ik weet wat het is, maar het is toch uw eigen schuld geweest, he!

— Waarom dat?

— Wel, hadt gij Elvier met haar kop eens tegen haren krapees of hoe heet gij dit ding geplakt, zij zou niet gaan loopen zijn!

— Het is waar, Kobe, zei Jan met een glimlach, maar toen kende ik u nog niet, en uw stelsel dus ook niet.

— Een man van de daad, Jan, een man van de daad, dat is alles in de liefde.

Maar, nu ga ik nog eens zien hoe uw tweede lief het stelt.

Hij ging naar de spleet der spelonk en stak het hoofd naar binnen.

Daarna ging er het gansche bovenlijf door en eindelijk verdween Kobe geheel in de tweede grot.

Na een poos kwam hij terug en riep:

— Geef mij eene kaars.

— Wat is er gebeurd?

— Ik zie niet goed bij 't licht der kaars daar binnen, want ik ontwaar de vrouw niet.

— Wat vertelt ge daar, kreet Jan, die met de kaars achter Kobe in de andere spelonk schoof.

Zij lichtten het gansche vertrek af, keken onder het bed maar zagen niemand.

De Roos van Mexico was spoorloos verdwenen. Ook de Indiaan was op hun geroep bij hen gekomen. Hij nam de kaars en onderzocht zorgvuldig de wanden.

Aan het uiteinde der spelonk riep hij wat in het Indiaansch dat de twee andere niet verstonden en duwde met de beide handen en al zijn krachten tegen de rots.

Een gedeelte week, draaide weg en eene kleine opening werd zichtbaar.

Met groote moeite drongen de drie mannen hun lichaam door het enge gat.

Zij bevonden zich in eene wijde, hooggewelfde grot, die zich ver uitstrekte en uitmondde in een ander spelonk, lang en smal.

Gebukt, schier op handen en voeten moesten zij er doorkruipen, om dan in een weer breeder en hooger spelonk te komen, waar een snelvlietend water bijna heel de bodem innam.

Slechts langs den wand, op uitspringende rotsblokken konden zij zich voortbewegen.

Eene opening in de verte liet het daglicht helder binnen, zoodat het als eene zon was die er straalde.

Zij bevonden zich, wanneer zij deze laatste grot hadden verlaten, op den oever van een rivier, die haar water tusschen twee breede hellingen voortstuwde, welke bezoomd waren door de boomen en het houtgewas van een bosch.

— Langs hier is zij verdwenen, zei Jan.

— Ja, en haar zoeken zal niet gaan, meende Kobe.

— Zij zal nu al in het klooster zitten.

— Waar ze zich gereed maken om haar naar de grot te volgen, en ons bij de lurven te grijpen.

— Zoodat het best zal wezen er niet terug te keeren.

— Dat denk ik er ook van.

— Maar toch is het noodig te blijven, want als don Diego en zijn gezel terugkomen, moeten wij hen toch op de hoogte brengen van wat er gebeurd is.

Anders loopen zij in de armen van den vijand.

De Indiaan had het spoor der gevluchte vrouw gezocht en gevonden, had het kunnen volgen tot in den omtrek van den toegang van de grot.

Daar had zij zich naar de plaats begeven waar de paarden stonden, een rijdier losgemaakt en was weggereden. Versche sporen van de hoeven had de Indiaan ontdekt, maar niet in de richting van het klooster, wel naar de groote baan op, langswaar men de stad kon bereiken.

Zoo goed en zoo kwaad als het ging, legde de roodhuid aan Jan en Kobe zijn bevindingen uit en zij begrepen er toch het een en het ander van.

Wij gaan in de grot het goud halen, zegde Jan, en al het voedsel mededragen dat er te vinden is.

— En dan gaan loopen, meende Kobe, zeer ver van hier, naar de zee, waar wij een schip kunnen vinden om naar Loenhout terug te keeren. Geloof mij, Jan, dat is het beste dat wij kunnen doen.

— Neen, Rooie, zoo gaat de bal niet op. Wij moeten hier wachten naar don Diego en Carabita, want zij zijn voor den keizer aan het werk en wij zijn verplicht hen te helpen, wij moeten hen op de hoogte brengen, als zij hier terugkeeren... Anders geraken zij in de klem.

— Als zij er niet reeds inzitten!

— Als ze lang wegblijven gaan wij hen opzoeken.

— Ik ga niet meer mede.

— Ook goed, Kobe. Ge kunt van nu af al optrekken, ik zal het wel alleen gedaan krijgen.

— Durft gij zooiets te zeggen! kreet de Rooie... Dat is niet wel van u... Ge weet heel goed dat ik u niet verlaten zal, het is gelijk wat er moest geschieden. Het is tusschen ons op leven en dood!

De waterlanders stonden hem in de oogen. Jan drukte hem de hand.

— Ik weet het wel, Kobe, en ik zei dat maar, omdat gij eene zaag aan 't spannen waart.

Het is nu het oogenblik niet om dat te doen.

Zij gingen naar de grot, terwijl de Indiaan langs den kant der rivier naar boven ging, om den toegang aan de andere zijde van de spelonk open te schuiven.

De zak met goud, want een was er nog geheel gevuld, werd naar boven gesleept en een kuil gegraven tegen een boom, waarin de zak werd bedolven.

Door middel van een dolk sneden zij er een paar vierkanten in, om hem gemakkelijk te kunnen terugvinden.

Op den boom, die zeer hoog was en dikke takken droeg, werd het voedsel geborgen, want zij waren van zin in den boom des nachts te slapen.

En zoo wachtten zij de gebeurtenissen af en doodden den tijd met te wedden, te praten en te rusten, op plaatsen vanwaar zij den ingang der grot konden in 't oog houden.

De Indiaan sliep veel in den dag, om des nachts de wacht te kunnen optrekken.

Zoo verliepen er meerdere dagen, maar don Diego en Carabita daagden niet op.

De twee mannen waren zonder hinder in de hoofdstad aangekomen, waar zij hun paarden hadden gestald in de uitspanning gelegen in het begin van Mexico, waar don Diego vroeger reeds had verbleven.

Zij waren onmiddellijk samen naar Patageno gegaan die het gelaat van Carabita met scheermes en verfkwast zoo behandelde dat de man niet meer geleek op den keizer.

De don liet niets aan zijn uitzicht wijzigen.

— Mij kennen ze hier toch, sprak hij, al maakt ge van mij een gansch ander mensch!

Zij begaven zich daarna naar de herberg, waar don Diego den waard als de leider der keizersgezinden had leeren kennen en waar de bedden naar beneden zinken, als de waard zijn gasten had zien opsluiten.

Daar deelde de don aan den hospes mede hoe zij de Roos van Mexico gevangen hadden genomen.

Een vergadering had plaats, waar de met haast bijeengeroepen partijgangers van Maximiliaan werden geraadpleegd over de beste aan te wenden middelen ten einde spoedig nut te trekken uit de prooi die in de grot opgesloten zat.

Er werd lang beraadslaagd en men kwam tot het besluit om Juarez te laten weten wat er met Mercedes was gebeurd en hem voor te stellen den keizer tegen de vrouw uit te wisselen.

— Loopen wij eene weigering op, zei de waard, hetgeen ik vrees, dan moet er een ander middel gezocht worden om deze vrouw onschadelijk te maken: haar dooden, want zoolang zij leeft, al weze zij dan ook gevangen, is zij een gevaarlijk schepsel.

Een brief werd den meester der opstandelingen besteld die tegen alle verwachtingen

der keizersgezinden in, dadelijk een antwoord zond.

Don Diego zou door een afgevaardigde van Juarez ontvangen worden, om over den losprijs van de Roos van Mexico te onderhandelen.

— Ziet gij niet, zei de don verheugd, dat ik het goed voor had. Een zoo spoedig antwoord laat toch blijken dat de zaak onze vijanden belang inboezemt. Ik heb toch wel een prachtig gedacht gehad, de Roos gevangen te nemen!

— Eigenlijk ben ik op deze gedachte gekomen, zoo zei Carabita bij zich zelf, maar ik zal den don maar in den waan laten dat hij het gevonden heeft. Hij is er gelukkig mede en mij doet het geen kwaad.

In den namiddag begaf don Diego zich, vergezeld van Carabita, naar het paleis, waar hij den vertegenwoordiger van Juarez moest ontmoeten.

Na geruimen tijd gewacht te hebben, werd hij in een klein vertrek toegelaten, waar aan eene tafel een oud man gezeten was.

Hij was mager en bleek van gelaat, droeg het witte haar kort geknipt en een langen grijzen baard met dikken knevel, zoodat een gering gedeelte van zijn gezicht, met den kleinen neus en de groote donkere oogen uit dit zilver te voorschijn kwamen.

— Ga zitten, sprak de oude man, op langzaam maar zeer helderen, welluidenden toon, die danig afstak bij zijn grijze haren, die een hoogen ouderdom aanduidden.

Zij namen plaats en de grijsaard sprak:

— Ik luister.

— Wel, zei don Diego, zooals het u bekend is zijn wij de vertegenwoordigers van de keizersgezinde partij van Mexico.

— U is?

— Don Diego, om u te dienen.

— En deze heer?

— Mijn secretaris, de heer Ralendo.

— En uwe vrienden zijn?

— Wat bedoelt gij? vroeg don Diego, die zeer goed voelde dat de indringer andere namen wilde kennen.

— Wie u zendt?

— Ik zei het u reeds: de keizersgezinden of beter uitgedrukt, hunne aanvoerders.

— Hun naam?

— Die heb ik u liefst niet te laten kennen.

— Geen vertrouwen?

— Dat zal u toch wel natuurlijk toeschijnen.

— Waar, drommels, dacht don Diego, heb ik die stem nog gehoord? Ik heb, is mijn geheugen mij trouw, en dat is het toch altijd geweest, dien ouden man nog ontmoet!

— Gij verlangt?

— Het is u bekend dat wij de vrouw, die Mercedes heet en de Roos van Mexico genoemd wordt, hebben gevangen genomen.

Een glimlach speelde onder den witten knevel.

— Neen.

— Wij hebben het toch aan den... aan uw meester geschreven.

— Wezenlijk? Verder?

— Wij zouden haar terug in vrijheid willen stellen.

— Dan moet ge dat maar doen.

— Tegen een enkele maar uitdrukkelijke voorwaarde.

— En die is?

— Dat Zijne Majesteit, onzen meester, door u in vrijheid worde gesteld.

— Anders niets?

— Neen.

— Zijt gij er dan van overtuigd dat Mercedes den keizer waard is?

— Daarover dient gij te beslissen.

— Ik heb er mijn persoonlijk gedacht over, maar ik geloof niet dat mijn meester den vorst tegen haar zal uitwisselen.

— Dan zullen wij haar dooden.

— Zijt ge dat stellig van plan?

— Ja, antwoordde don Diego, en worden wij hier gevangen genomen, dan zal zij dadelijk worden neergeschoten!

— Door wie?

— Door onze vrienden!

— Acht gij Juan en Koba in staat zooiets te doen?

— Wat belieft er u? kreet don Diego, die als hij de namen hoorde noemen van de twee vrienden die in de grot waren achtergebleven, geheel uit zijn lood werd geslagen.

— Het zal u toch niet verwonderen, don Diego, dat wij min of meer op de hoogte der toestanden zijn gebracht geworden.

Ik ben zoo goed bekend met al wat er is voorgevallen, dat ik u hier iets ga zeggen, dat u zal verbazen.

En met klem sprak de grijsaard:

— Gij kunt Mercedes niet dooden!

— En waarom niet? Zij is toch in onze macht!

— Dat is zij niet.

— Wat bedoelt gij?

— De oude man haalde een pistool te voorschijn en hield den vinger aan den trekker.

Hij stond op en riep uit, nu zeer snel sprekend:

— Gij kunt haar niet dooden... Zij is niet in uwe macht... Zij is hier...

Hij trok met de linkerhand pruik en baard van vóór zijn gelaat weg en de Roos van Mexico stond voor de twee mannen.

— Geen beweging of ik schiet u neer!

De hoonende lach, de lach van de onderaardsche gang klonk hun in de ooren.

Geen van beiden kon een woord uitbrengen. Zij stonden daar, sprakeloos, beweegloos, als aan den grond genageld.

De vrouw sloeg op eene klok en vier mannen traden binnen, waaronder don Diego den politieoverste de Colombo herkende.

— Neem deze twee deugnieten gevangen. Gij weet wat u verder te doen valt.

Zij maakte eene diepe buiging.

— Zoo doen wij dat, zegde zij met een glimlach, don Diego, koene en plezante man.

En zij verdween langs eene zijdeur.

Eer hij van zijn verbazing, van zijn schrik geheel bekomen was, zat don Diego in een cel der gevangenis.

— Zij gaat met den duivel om, zei hij. Tegen zulk schepsel is niets te doen.

HOOFDSTUK XLII

DE DOOD VAN DON DIEGO

Toen don Diego in zijne cel geheel tot bezinning was gekomen, kon hij weer over zijn gansche denkkracht beschikken en was hij boos op zich zelf omdat hij zoo uit zijn lood was geslagen geworden door de verandering van den vertegenwoordiger van Juarez in de Roos van Mexico.

— Niets is eenvoudiger, zoo overwoog hij, Juan heeft zich door het helsche wijf laten omklappen, hij heeft de kooi voor haar opengesteld en zij is te paard naar Mexico gekomen, waar wij een paar dagen verloren hebben eer wij geschreven en bericht ontvangen hebben dat de afgevaardigde van den opperbevelhebber der opstandelingen ons zou te woord staan.

Zij heeft dan al den tijd gehad om het comediespel op touw te zetten dat zij met ons heeft gespeeld. De duivel is er dus voor niets tusschen. Maar met al dat zitten wij op het droge! En waarschijnlijk voor lang, als wij ditmaal geen blauw erwten in de borstkas ontvangen want de Roos heeft mij in de grot beloofd, als wij nog eens tegenover elkaar zouden staan en zij de macht in handen zou hebben, het laatste bedrijf van mijn leven zou gespeeld worden. En zij is vrouw van de daad genoeg om hare belofte te volbrengen.

Hieruit geraken, daar zal wel geen noot muziek van wezen, want ik geloof niet dat ik weer een Sna tot gevangenbewaarder zal bekomen.

Deze schobbejak bewaakt de gevangenen die niet veel bewaking noodig hebben en in de schoone kamers van het logisthuis geherbergd worden.

Ik zou hem trouwens niet kunnen omkoopen, want zij hebben al mijn goud afgenomen, en mijn degen, en mijne pistolen, en mijn dolk, en mijn hoed en mijn schoenen, en mijn overjas.

Zij zullen er voor gevreesd hebben dat ik niet tegen de minste zon zou kunnen, want het is hier stikkend heet, wat mij doet veronderstellen dat ik onder het dak zit van het gebouw.

Hij keek naar het smalle luchtgat, dat zeer hoog een paar zonnestralen binnenliet.

En geen mogelijkheid om het venster te sluiten. Een onaangenaam vooruitzicht als mijn gevangenschap lang moet duren!

Juan, jongen, ge hebt uw vriend don Diego wat aan de hand gedaan.

Maar hoe hebben Kobe en de Indiaan de vrouw laten vluchten?

Een jonge verliefde denkt niet na, en is tot alles in staat, maar de twee anderen wisten toch wat zij doen moesten, en die beminnen toch de Roos niet!

Ik weet waarlijk niet wat denken! De hemel weet wat er ginder geschied is!

Als de keizersgezinden ons niet zien terugkeeren zullen zij wel gissen dat wij in een hinderlaag zijn gevallen, maar zij hebben de macht niet om ons te verlossen!

Alleszins op den keper beschouwd, doe ik de overtuiging op dat ditmaal het spel naar den bliksem is, en don Diego weldra dien weg zal volgen!